

مدیری قصبیار

اداره خانه سی : باب عالی جاده سنده
قصبیار مطبعه و کتابخانه سیدر.
چریده به متعلق خصوصیات ایچون
مدیره مراجعت اولشور.

آبونه بدلی

پرسته لکی پوسته اجری ایله برابر
پشین اوله رق ۳۵ غروشدر.
درسمعات ایچون اداره خانه
اللق اولوزه سته لکی ۲۰ غروشدر.

نسخه سی ۲۰ پاره

معارف

نسخه سی ۲۰ پاره

پنجشنبه کونلری نشر اولور فنی و ادبی مصور غزته

سیاسیانه ماعدرا هر شیرده بحث ایرر. رقیات فنی و مدنی بی یلیرر. منافع عمومی منظم و مسلک موافق آثار
ادبی و فنی بی مع الممنونیه قبول و درج ایرر. درج اولنمایه اوراق اعاده ایلمرر

Delediyə
KİTAPLARI
No. 0/512-4

{ اورال و آلتای لسانلری }

مدخل

۱

علم لسانه

(۱۰۴) نورولی نسخه‌دن مابعد

ینه: بوزمق = بوزوق، چورومك = چوروك،
آچق = آچیق، آتمق = آتاق، یتمك = یتیک صورتیه
تشکیل اولنان صفتلرده بویله در.

فعللارك ماده اصلیه لر یله اسملارك نهایتنه (جی، ییجی)
علاوه سیله تشکیل استدیكمز صفتلرده ده، بواداتلر آهنگ-
صوتی یه غیر مطابق یازلمغه برابر يك موافق اوله رق
تلفظ ایدیلور:

آرایجی، اوقویجی (اوقویوچی)، پکمزجی، ترشیجی
(طوروشوچی)، اکینجی، اوطونجی، طوزجی، قوروجی
(قوروجو) کبی.

یا لکر استانبول لساننده حال صیغهلرینك كافه سنه
آهنگ صدائی قاعده سنه مخالف اوله رق (یور) ادائی
علاوه ایدیلور. حال بوکه مالک عثمانیه نك بعض لرلنده
(یور) ادائی خفیف مصدرلرده ضمه خفیفه مبسوطه ایله
تلفظ ایدیلور.

۲

تصرف

بحث ایدمکمز لسانلر، السنه تصرفیه دن اولدیغندن،
علم لسانجه تصرفك نهن عبارت اولدیغنه دائر براز
معلومات ویرمه:

السنه بسیطه ده (مثلا چینجه، سیاجه و سائرده)،
کله لر برر هجائی و غیر متبذل اولوب کلامده یکدیگری
تعقیب ایدرلر. السنه تصرفیه ده عناصر مختلفه بررینك
نهایتنه بیتشور. ایشته بوسیله بونلره السنه التصاقیه دخی
دیشور. برکله یه التصاق ایدن عناصر مختلفه قیمت مطلقه
وابدائی لرینی غائب ایدر، وشو صورتله ترک ایدن کله ده
معنا به دلالت ایدن فکر بر اولور، یعنی برکله نه قدر
مرکب اولورسه اولسون، اصل اساس اولان قسمتك
معنای باقی قلوب، دیگر علاوه والصاق ایدیلنلر معانی
ایته ایلرینی غائب ایدرلر. اصل معنای مطلقه محافظه

آهنگ صوتینك لسانمزه اشتقاق اوزرینه تأثیرینی
آلاتمق ایچون براز تفصیلات ویرمك فائده دن خالی
دکدر.

مصدرلرک خفیف و ثقیل دیه ایکی یه آیرلمسی، جوهر
کله نك خفت و ثقلندن نشئت ایدیلور. مثلا (سو، او،
ایپ، گوزل) کله لرندن تشکیل ایدیه جک مصدرلر، (سومك،
اومك، اییله مك، گوزلنمك، گوزلشمك) طرزنده
اولوب، یاز، بوی، خوش کله لرندن تشکیل اولنه جق
مصدرلر ایسه یازمق، بویلاقم، خوشلاقم اولور.
اسم لرك نهایتنه کن جمع و سائر اداتلرده هر نه قدر
اصلاً دگیشمورسه ده تلفظ تمامیه آهنگ صوتی یه
اویدریلور. حتی و قیله ادات جمع خفیفلرده لر
تقلیلرده لار صورتنده یازیلورایدی.

صفتلردن اسم تشکیلی ایچون لك و لو صورتنده
ایکی ادات قوللانمسی ده ینه آهنگ صوتیدن نشئت ایلر.
مصدرلردن اسم تشکیلی ایچون ماده اصلیه نك آخیره نه
(آق، یق، بوك، بك، ین، غون، کون، غو، غی، گی،
گو) اداتلرندن هانکی سنك علاوه ایدیه جکی ده بزه
آهنگ صوتی بیلدررر.

قونمق = قوناق، قایمق = قایق، بولمك = بولوك،
سیلمك = سیدك، آقق = آقین، طولمق = طولغون،
یاقق = یاقی، طوغمق = طوغو، یایمق = یایی، گورمك
= گورگو، ازمك = ازگی، سورمك = سورگو،
سورگون کبی. صفتلره (لی، لو) صورتیه ایکی نوع ادات
نسبت علاوه سی ده ینه آهنگ صوتینك ایجاباتدندر.
فعللرك ماده اصلیه لرینك آخیره نه قان، قین، غان، غون،
گون، غین، کین علاوه سیله صفت تشکیلی ده ینه آهنگ
صوتیدن نشئت ایلر.

چالشمق = چالشقان، ییقمق = ییقین، اونوتمق =
اونوتغان، اولمق = اولغون، کوسمك = کوسگون، آزمق
= آزغین، ائمك = ایگین، ائمك = اکین کبی.

افاده اولنه بیان بر دستورده موافق دوشر.

السنة التصاقیه ده مرکب کلهلر بر جوق کلمات اساسیدن مرکبدر؛ فقط ایچلرندن الک باشدکی کله اصل معناسی محافظه ایده بیلوب دیکرلرینک معنای اصلیلرندنه ضعیفیت حاصل اولور، آتجق کله اساسیه نك معنای اصلیهی محافظه اولمق شرطیه حال وطرزنده کی تبدلاتی کوسترلر.

السنة معلومدن اکثری، السنة التصاقیه تشکیل ایدر. فقط بر جوق لسانلرک علم لسانچه بر شعبهده اجتماعی بر برینه قرابت اثبات اتجز. فرضا نوبه، هوتاتو لسانلری ده السنة تصریفه دندر، لکن بونلر اورال و آتای لسانلری زمره سندن دکلددر. برده بر لسانله متکلم اقوام برجنس بشردن اوله ماز.

بو رساله دن مقصدمن السنة تصریفه دن اورال و آتای لسانلری حقدنه کی تدقیقات لسانیه ی ارباب مطالعه به عرض ایتمکدن عبارت اولدیفندن سائرلرندن صرف نظر ایلر و او لسانلر حقدنه کی تفصیلاتی آکلاتمق ایچون بو قدر جق معلومات ابتداییه کافی کورلدیکندن مدخله ختام ویره رک اصل مقصد به باشلارز.

— مابعدی وار —

ایدن کله، دیکر عناصرک علاوه سندن طولانی، بیان ایتمدیکی معاده حال وطرز فکر نتیجه بر تبدل حصوله کلور.

مثلا ماده اصلیه اولان اساس کله (س) فرض ایدلدیکی، وکندیسنه علاوه اولتان عناصر سائرده (ع) ایله کوسترلدیکی صورتده، السنة التصاقیهده مرکب کلهلر:

ع س یاخود س ع، ویا ع س ع ویاخود ع س ع ع صورتلرنده، یعنی زیاده ایدیلن عنصر یا باشد، یا نایبده، یاخود کله اساسیه اورته ده اوله رق بولور. فقط ترکجه مرده علاوه والصاقی کیفیت کله اساسیه نك نهایتده وقوعه کلور.

شوقا قاعده یی لسانتزه تطبیق ایدرسه ک ایش دها قولای آکلاشیلور:

مثلا (بازگن) کله سنده اساس کله، (باز) مادی اولوب معنای اصلیهی محافظه ایدیور، (گن) کله سی ایسه بر نسبت شخصیه دلالت ایدر. (بازگن) کله سی، یوقاریکی دستورلردن، س ع دستوریه مطابقتدر. (بازگن) کله سی (بازدرگن) صورتیه کیردیکی کبی، س ع دستوریه موافق اولور. برده مثلا (قیامق) مصدرینی اله الهم: بو کله نك (قیار) صورتی س ع دستوریه، (قیایه بیلور) افاده سی س ع دستوریه (قبادر)، ینه س ع ع دستوریه (قیادرتیم) افاده سی ده س ع ع ع صورتیه

ژول ورن بو رول دها طوغریسی بو وظیفه یی رومان طرزنده کوستریور. اصل مهارتده بو یا؟ قارلرینی برومان مطالعه سیله مشغول ایدرک وجودلری بر خاوت واقعده ن قورناردیکی صروده دیکر طرفندن فکرلرینی تنور ایدیور. بو حالد ژول ورن برحکایه بویسددر. فقط صرف خیالی و تصنیفدن عبارت حکایه بحرری دکل، بلکه حقیقی، جدی و فنی برحکایه بحریردر. (ژول ورن) ک رومانلرنده اک زیاده وول اجرا ایتدیردیکی، بو سببیه قارلرینه یازدینی رومانلرده «قهرمان» اوله رق ابراز و تقدیم ایلدیکی شی «فن» در.

یلکنز زده دکل (ژول ورن) ک ایلاک رومانی اولان (۸۰) کونده دورعالم یارسدده زیاده سیله مظهر تقدیر و تحسین اولشددر. وحی رومان شکله وضع اولنه رق بالدفات اونباندلشددر. رومانلرینک اکثری قارئین مغنایه جه معلوم بولندیفندن شوراده تکرار یازدینی رومانلر ایله مندرجات واقعه لری حقدنه خامهران اولتی معلومی اعلام ایتمک دیک اولمازی؟

✧ ژول ورن

انتظاریکزه وضع اولتان رسم، فرانسه مشاهیر حکایه نویسانندن ژول ورن در. ژول ورن، نامی یالکنز اوروپاده دکل ملکنزده ده پک کوزل طاشانش قارئین عثمایه بو ذلک قیمت و اهمیتی تقدیر ایشلرددر. لسانتزه مترجم رومانلرندن هرقنی بریسی مطالعه ایدیلورسه، ژول ورنک قوه مخیله قیه سی نظرله چاربار، بوقوه مخیله فوق العاده «برقیش کیهی» فوق الحد قار و تپی اثناسسند کیردیکی بر او طه ده هم جلنندن برینک عمو و هلاکنه قصدی ایتیوب، بلکه فنک برصورت خارق العاده ده اجرا ایتدیکی وظائفدن و بو وظائفک متفرعاتدن عبارتدر.

اکلیجه ایچنده فن، ژول ورن فنی بد مهارته آله رق بررول ایفا ایتدیریورکه، بورولی تماشا ایدن بذات کندیسنی او رولک قاروشونده روله وحیرت نامه ایچنده بولندیرمقدن کیرو طوره صیور.